

(Az egyetem előföltételei.)

Megnyugvással olvastuk nagyméltóságodnak ezidei budgetbeszédet, amelyben azon helyi előföltételekről nyilatkozott, amelyek főnforgása egy tudományegyetem föllállítása szempontjából nélkülözhetetlen. Ezek: a *nemzeti szempont és az alkalmas milió*. Ami a nemzeti szempontot illeti, én ezzel kérelmünk előterjesztése keretében foglalkozni nem kívánok. Oly mértékben köztudomású Szegednek már kétszáz év óta az alvidéknek mindig hűségesen teljesített nemzeti munkája s így irányu jövő hivatása a nemzet közvéleményében, hogy ezt ma már adatokkal bizonyítani akarni az alaptétel gyengeségét jelezne. De elismerte ezt már a nemzet törvényhozása, amidőn a város nagy katasztrófája után alkotott rekonstrukcionális törvények indokolásában kimondotta, hogy „Szeged főnmárádása eminens nemzeti és állami érdek.”

Hogy tehát a nemzeti szempont Szeged mellett szól, ez vitán fölüli áll, ez: reszindicata. Ami a miliót illeti, a legutóbbi katolikus nagygyűlés alkalmából volt alkalma Nagyméltóságodnak meggyőződni arról s végtelen örömmre és megnyugvásomra e meggyőződésének elismerő szavakban kifejezést is adott, hogy 32 évi soha nem hivalgó, hanem fáradtságos, de mindig öntudatos s épp ezért mindig a nemzet osztatlan rokonszenve által kísért munkával sikerült ott lenni, a Tisza jobbpartján, a Tisza—Dunaköz homokbuckái szelén oly hatalmas magyar metropolist alkotnunk, amely nagyságával, szépségével, „szmüvelődési intézményeinek számával, azok kulturális emelkedettségével s vagyoni állapotának mindig fétékenyen megőrzött rendezettségével az egész alvidéknek imponál s az ország „második városának” a fejedelem s nemzet által elismertetett és elismertetik, ez előföltételnek tehát a város predomitrálólág szintén megfelel.

(Szeged történelmi múltja.)

Kegyelmes Uram! Azon világtörténelmi jelentőségű ütközet, amelyben ezelőtt 500 évvel az előretörő mozlimi hatalom láncos golyói elsöpörték a magyar nemzet virágát s amelynek folyományaképpen a magyar államterület északi részébe szorult Délmagyarország akkori intelligenciája és kultúrája, az akkori kalocsai érsek vezérlete

alatt veszett el. Mi most megjelentünk Tomory Pál illusztris utódjának megtisztelő és döntő sulyu kísérete mellett, nem azért, hogy elhódítsuk a felvidéktől a történelmi események által nekik juttatott kulturális eredményeket, hanem azért, hogy az ő hatalmas támogatása mellett Nagyméltóságod bölcs vezetése alatt nem véres csatában, hanem békés nemzeti munka után részeseivé legyünk azon javaknak s ezután a magyar alvidék s felvidék között helyreállítsuk a kulturális akvilibriumot s ezáltal megállapítsuk az egész ország részére a magas kultura egyetemes továbbfejlődésének biztos alapját.

(Vagyoni hozzájárulásunk.)

És hogyha Nagyméltóságodnak bölcsesége Szegeden egy tudományegyetem föllállítása által, amelynek anyagi terhehez, vagyoni viszonyaink határai között, de *fejedelmi bőkezűséggel* hozzájárulni hajlandóknak nyilatkoztunk és nyilatkozunk, sikerül megkezdni azon nagyjelentőségű és kulturális munkát, amely az alvidék kulturális egyenjogusítását s ezzel a magyar államnak a jövő közgazdasági és kulturális hódításaink egyedüli talaját képező Balkán-államok felé való kellő és hódolásrakészítő kifejlését eredményezendi, akkor nemcsak az alvidéknek, hanem a tárgyilagosan és igazságosan gondolkodni tudó egész nemzetnek hálája fogja övezni nagyméltóságod közéleti tevékenységének emlékeztetést s oly emléket állít magának Magyarország politikai s kulturtörténetében, amelyet — hogy Ösróma orátorának szavait idézzem: „Nec imber edax, nec aquila impotens possit diruere, nec innuberabilis anorum series, nec fuga temporum.”

Memorandumunkat hódoló tisztelettel átnyújtva, ajánljuk magunkat és kérelmünket Nagyméltóságod kegyes jóindulatába.

A polgármester beszédére Zichy János grófi miniszter ezt válaszolta:

Zichy nyilatkozata.

Tisztelt Urain! Nagyságos Polgármester Ur! Ennek a nagyszabású beszédnek a hatása alatt mindenek előtt köszönetet akarok mondani azért, hogy ilyen szép és nagy számban jelentek meg előttem és ezzel *nagy sulyt is kölcsönöztek azon érveknek*, amelyeknek az igen tisztelt polgármester ur

olyan meggyőző szavakkal adott kifejezést. *Én azokat az argumentumokat, amelyeket a polgármester ur felhozott a szegedi egyetem mellett, a magam részéről elfogadom.* Azok a feltételek, amelyek egy vidéki egyetem föllállítása mellett fönnállanak, itt föltalálhatók. Sajnálom azonban, hogy ma még nem vagyok abban a helyzetben, illetve a *kormány nincs abban a helyzetben, hogy kimondja az utolsó szót, mert nem döntött még a hely kérdésében.* Azonban bárhogyan is történjék a dolog, méltóztassanak megnyugodva lenni, hogy akik nagy anyagi áldozatokkal sietnek a kormány segítségére, ha nem is az elsők között lesznek és ezt hangsúlyozom, *nem épen Szegedre vonatkozik, mert én nem tudom, melyik városé lesz az elsőség, tehát ha nem is az elsők között lesznek, lesznek a második vagy harmadik sorban, mert nem egy egyetem, hanem több egyetem létesítése van tervbe véve*

véve, de ez csak a kezdetet jelenti. Amidőn véve, de ez csak a kezdet jelenti. Amidőn azon meggyőződésemmek adok kifejezést, *hogy legnagyobb örömmre szolgálna, ha Szegednek adnák az elsőbbséget. kijelentem*, hogyha az eset nem következne be. én mindig a legnagyobb elismeréssel leszek Szeged áldozatkészsége iránt. Arra kérem önöket hogy méltóztassanak Szeged közönségét megnyugtatni, mert a kormány mindig állandó figyelemmel kíséri a mozgalmukat.

Zichy beszédének befejezése után átvette a polgármestertől a memorandumot és rövid ideig beszélgetett vele.

— Sajnálom — mondotta a miniszter, hogy pozitívumot nem mondhattam, de nincs még döntés a kérdésben.

— Nagyon kérem kegyelmes uram a jóindulatát — válaszolt a polgármester. — Igazán nagy szolgálatot tesznek a hazának, ha kérésünket teljesítik.

A miniszter még Gerliczy Ferenc báróval és Löw Immánuellel kezét fogott és éljenzés közepette a kupolacsarnokból eltávozott.

Rikiki.

Irta Henry Duvernois.

Rikiki egy kicsi sárga kutya volt. S mintha egy patkány és egy krokodil keresztezéséből származott volna. Vidám, elégedett kis kutya volt, bizvást azt lehetett mondani, hogy nem volt nálánál boldogabb kutya az egész Montmartreon. Szinte tudta, hogy az embernek — még ha kutya is — az esetben, ha csunya, kötelessége legalább mulatságosnak lenni, tehát ő is mindenféle mókát megtanult és bemutatta. Ösztönszerűleg vonzódott a férfiakhoz, talán mert sejtette, hogy bármelyikük lehet ideiglenesen az ura és gazdája. De bármily vidám és pajkos volt is, komoly, tisztességes és engedelmes kuttyává vált, ha az előszobában Schlumpf ur lépteit hallotta. Akkor vége volt minden játéknak, ugatásnak és ugrálásnak. Elkömlődött ő is és urnője: Vivette is. Hanem majd azután, ha Schlumpf ur elmegey! Ilyenkor Vivette először is így szólt:

— Jer, Rikiki, mosdass meg!

És Rikiki lelkiismeretesen végignyaldosta néhányszor urnője csinos arcoskáját, azután tüszögött a rizsportól, majd elkezdte a farkát csóválni és az ajtóra figyelni, mert már tudta, hogy mi következik: Róbert fog jönni, Róbert, akit urnője úgy szólít, hogy „Édesem”, „Szerelmem”. Ez szerette Rikikit s ha jött, mindig volt vidám kergetőzés, hancurozás s azután, mikor urnője és Róbert elmerültek az egymással való társalgásba, akkor Rikiki kiment a konyhába, cukrot lopott, ját-

szott a kőszendarabokkal, megugatta a konyhaablakon át a folyosón szemközt lakó kereskedőnek madarait és vidáman hempergett a padlón, sőt ilyenkor szabad volt a fauteuillre is felugrani, ami máskor szigorúan tilos volt.

Vivette mindig azt mondogatta, hogy különösen azért szereti Rikikit, mert az nem gyűlöl senkit. S valóban Rikiki nem is gyűlöl senkit, még Schlumpf urat sem, talán érezte, hogy ő az, aki a cukrot, amelyet ő oly jóízűen ropogtat, kifizeti. A szomszédban lakó hölgyek is mind kedvelték Rikikit s ha a folyosón meglátták, ölbekapták és szorongatták. Különösen szeretett az utcán járkálni — t. i. azon, amelyben laktak, — ott volt a laci-konyha, ahol mindig akadt valami izletes le-hullott falat, azután a pompás mészárszék, a baromfi-árusok és az öntözők, akik ingyen egy-egy pompás üdítő zuhanyban részesítettek. De a vidám élet nem tartott sokáig. Egy napon Schlumpf ur nagyon komolyan beszélt háztartásról, jövedelemről, automobilról, a megélhetésről, komoly életéről. S azontul Róbert nem jött el többé. Egyszer, mikor Schlumpf ur és Vivette a kocsijokba akartak épen szállani s ő is jelen volt, megpillantotta Róbertet, aki arra ment s ő farkcsóválva feléje akart sietni, de urnője ráütött a napernyővel. Rikiki fájdalmasan vonított. Hát már az egész élet megváltozik? Azután elmentek lakni egy rideg városrészbe, zordon utcába, ahol nem volt laci-konyha, sem mészárszék. És egy idegen házba mentek lakni, ahol idegen volt minden, a butorok, a cselédek s

szegény Rikikivel még az is megtörtént többször, hogy egész napra egyedül hagyták. Milyen szomorú volt az élet!

— Majd megszokod, kutyuskám! — mondta Vivette, aki látta szomorúságát. — Te vén montmartrei! A bohémság véredben van.

— Özséb! — fordult az ináshoz — tartsa jól ezt a kutyát, tudja ez az én régi kutyám, már otthon, szüleimnél megvolt.

Özséb lehajolt és felvette és kivitte Rikikit, aki érezte, hogy most már tud gyűlölni is. És mennyire gyűlölte Özsébet. Mindig morgott rá és meg akarta harapni, de az vagy rugott rajta egyet, vagy megverte az ostorral.

— Látszik, hogy honn került ide az aszszonyunk. Meg lehet tudni a kutyájáról.

Hova meneküljön? Kire pazarolja a benne rejlő gvöngédséget? Ha Schlumpf urat hallotta jönni, elbujt. Ha Vivettehez közeledett, aki most mindig finom, himzett ruhákat viselt, az elkergette magától, hogy ruházatát el ne tépje és be ne piszkítsa. A konyhába? Ott Özséb olyan dühvel futott rá, mint ahogy a montmartrei összes vig lányokra szeretett volna ütni. Meg nem is szólították többé Rikikinek, hanem valami förtelmes angol néven, mely olyanformán hangzott: Couiquay. Levették régi nyakláncát is és egy fehér, arany szöggel kivert nyakövet kapott. És mindezen felül még egy más kutyát is tartottak, egy skót juhászkutyát, egy csuf állatot, csak azért, mert jól vette ki magát az autón. Sőt mi több: megtörtént, hogy Özséb egész nap nem adott neki enni. Reggel még csak eltűrte, de